

I de øvrige danske stifter følger udviklingen samme mønster; dog ikke i ærkestiftet, hvor senmiddelalderen igennem en langt stærkere centralisation gjorde sig gældende. Her fandtes ingen sysselprovster, idet disse o. 1200 erstattedes med landdekaner. Landdekanatet, for hvilket der ligeledes kan findes vest- og sydeuropæiske forbilleder, beklædtes af almindelige sognepræster. Deres kompetence var yderst begrænset; således førte de tilsyn med herredets øvrige gejstlige, hvorimod de ikke udøvede lokaljurisdiktion.

Troels Dahlerups studier turde være en betydningsfuld landvinding ikke mindst på grund af det nuancerede billede, der tegnes af bispestolenes centraliseringsbestrebelse. Det kan i denne forbindelse nævnes, at forfatteren efter særdeles grundige studier viser, at generalofficialerne i Roskilde oftest var mænd af lav social herkomst, som gennemgik en fremragende uddannelse, før 1479 ofte ved udenlandske universiteter.

Yderst beskedent drager forfatteren kun sådanne konklusioner af sine undersøgelser, som har betydning i en intern kirkelig problemstilling. Det tør dog hævdes, at de også er af betydning i en videre sammenhæng bl. a. ved at vise, hvilken reel magt den enkelte bisp til enhver tid besad i sit stift og således havde som baggrund for sit virke i den almindelige rigspolitik.

Der kan da være al mulig grund til at nære store forventninger til den samlede redegørelse for udviklingen af det kirkelige retsapparat i den lundensiske kirkeprovins, som arkivar Dahlerup i nærværende bogs forord stiller i udsigt. *Helge Paludan.*

Hans Bekker-Nielsen og Ole Widding: Arne Magnusson. Den store håndskriftssamler. (Gad, 1963). 69 s.

På Arne Magnussons 300-års dag den 13. november 1963 er udsendt denne nydelige lille bog. Delvis på grundlag

af utrykt materiale gives en kort levnedsskildring af Arne Magnusson og et rids af hans samlings historie op til vore dage. Der er adskillige gode og velvalgte illustrationer.

Vagn Dybdahl.

Axel Linvald: Christian Frederik og Norge 1814. De store beslutninger mellem Kielfreden og Eidsvoldmødet, januar-februar. (Universitetsforlaget, Oslo, 1962). 137 s.

I en note i denne bog om Christian Frederik og Norge i 1814 skriver fhv. rigsarkivar Axel Linvald, at han næppe tør håbe at se bind III af sit værk om Christian VIII afsluttet. Efter planen skulle dette bind behandle Christian Frederiks virke i det for Norge og ham selv så afgørende år, 1814, og efter det indblik, man ved hjælp af det udsnit af bindet, som her foreligger, har fået i værket, må man beklage, hvis det ikke lykkes dr. Linvald at fuldføre det.

Man forstår godt, at Halvdan Koht har presset på for at få dette første afsnit af bindet frem allerede nu, og at Norges almenvitenskapelige forskningsråd har villet betale udgivelsen. Axel Linvald har lov til at opfatte dette som en smuk og fortjent norsk kompliment til de studier, han – især med bind II af værket om Christian VIII, behandlingen af Christian Frederiks virke som norsk statholder i 1813 (1952) – har givet af den centrale epoke i Norges nyere historie.

Som bindet fra 1952 indeholder også det nu fremlagte afsnit en mængde nyt stof til belysning af Christian Frederiks synspunkter, og vi får et godt indblik i de motiver, der bestemte hans handlinger i de to afgørende måneder i 1814, da man betrådte vejen frem mod Eidsvold-forfatningen. Linvald har jo haft fuld adgang til Christian VIII's arkiv, men desuden har han inddraget et meget omfattende norsk og dansk kildemateriale, så han bredt og tilbundsgående har kunnet